

T.C.
UYUŞMAZLIK MAHKEMESİ
HUKUK BÖLÜMÜ

ESAS NO : 1986/51
KAPAR NO : 1987/9

ÖZET : Kamulaştırılan bir taşınmazın mülkiyeti 2942 Sayılı Yasa'nın 16.vey 25.maddelerine göre idareye geçmeden, bu taşınmazda bulunan mahsule verilen zararın tazmini davasında adli yargı yerinin görevli olduğu hk.

K A R A R

Davacı : Yusuf Ziya Ceritçi.
Vekili : Av.M.Doğan Üstüenalp, Adana Barosu
Davalı : Adana Belediye Başkanlığı
Vekili : Av.İsmet Tümer, ADANA

K O N U : Kamulaştırma işlemi kesinleşmeden ve bu işlemle ilgili olarak adli ve idari yargı yerlerine açılan davalar sonuçlanmadan davacıya ait taşınmazda hafriyat yapılmak suretiyle ekili mahsule verildiği iddia olunan zararın tahsili isteminin ibarettir.

O L A Y : 1-) Davacının da hissedar olduğu Adana 111 Buruk Köyünde kâin 1014 parsel sayılı taşınmaz davalı idarece mezarlık yeri olmak üzere 29-5-1982 günlü,9378 sayılı kararla kamulaştırılmıştır.

2-) Kamulaştırma işleminin iptali istemiyle idare mahkemesinde açılan dava Adana İdare Mahkemesi'nin 24-1-1985 günlü,1983/590,1985/45 sayılı kararı ile reddedilmiş,bu kararın temyizi istemi Danıştay 6.Dairesi'nce 7-10-1985 gününde,1985/570-118 sayılı kararla,keza karar düzeltme istemi de aynı dairenin 13-3-1986 günlü,1985/1047, 1986/265 sayılı kararı ile reddolunmuştur.

3-) Öte yandan; Adana 5.Asliye Hukuk Mahkemesi'ne, 2942 Sayılı Yasa'nın 16.maddesine göre,davalı idarece tescil davası açılmış olup,bu dava sonunda anılan mahkeme 13-10-1986 günlü,1985/133-860 sayı ile; anılan taşınmazın idare adına tesciline karar vermiştir.

4-) Davacı; adli ve idari yargıda açılan davaların sonucunu beklemeden davalının kamulaştırılan taşınmazda hafriyat yapmak suretiyle ekili mahsule zarar verdiğini ileri sürerek,anılan zararın tazmini istemiyle 27-1-1986 günlü dilekçe ile adli yargı yerinde alacak davası açmış ve hafriyatın durdurulması için ihtiyati tedbir kararı verilmesini istemiştir.

A) Adana 1.Sulh Hukuk Mahkemesi : 10-2-1986 günlü celsede; tedbir talebinin şimdilik reddine karar vermiş, 9-4-1986 gününde,1986/159-514 sayı ile de; tapu siciline gelen yazıda dava konusu yerin istimlak edildiği,istimlak üzerine bu yere idarece ekikonulduğu,istimlakın iptali için açılan davanın reddedildiği,bu karara karşı tasbihi karar yoluna başvurulduğu hususlarının tarafların beyanından anlaşıldığı,davalının yaptığı işlemin idari bir hizmete ilişkin bulunduğu,idari hizmetin yürütülmesinden doğan

zararın tazmini davası tam kaza davası olup, bu tür davalara bakmanın idare mahkemesi- nin görevine girdiği gerekçesi ile davanın görev yönünden reddine karar vermiş ve anı- lan karar kesinleşmiştir.

Bu kez davacı; aynı istemle ve 12-5-1986 günlü dilekçe ile idari yargı ye- rinde tazminat davası açmıştır.

B) Adana İdare Mahkemesi : 29-5-1986 gününde, 1986/570-477 sayı ile; 2577 Sa- yılı Yasa'nın 2/1-b.maddesinde tam yargı davalarının idari eylem ve işlemlerden dolayı hakları muhtel olanlar tarafından açılan davalar olduğu kuralının yer aldığı, bu neden- le tam yargı davası açılabilmesi için idari bir eylem veya işlem den dolayı bir hakkın ihlâli gerektiği, olayda ise, zararın idarenin kamu hizmetini yürütürken yaptığı bir ta- sarruf veya fiilden doğmayıp, hakkında kamulaştırma kararı alınan ancak, 2942 Sayılı Ka- nunun 16.maddesine göre, açılan tescil davası sonuçlanmadan taşınmazda hafriyat yapılmı- sı ve bu taşınmaza fiilen elkonulmasından doğduğu, bu yüzden oluşan zararın tazmini ve buna ilişkin uyuşmazlıkların çözümü idari yargının değil, adli yargının görev alanına girdiği gerekçesi ile davanın görev yönünden reddine karar vermiş ve anılan karar da l- sinleşmiştir.

Böylece; adli ve idari yargı yerlerinde açılan ve tarafları, sebebi ve konu- su aynı olan davada bu yargı yerlerinin verdiği kesinleşen görevsizlik kararları nede- niyle, 2247 Sayılı Yasa'nın 14.maddesinde belirlenen olumsuz görev uyuşmazlığı oluşmuş- tur.

Davacı vekili; 19-9-1986 günlü dilekçe ile anılan uyuşmazlığın çözümünü is- temiş, dosya Adana İdare Mahkemesi'nin 3-10-1986 günlü, 1986/570 sayılı yazısı ekinde Uyuşmazlık Mahkemesi'ne gönderilmiştir.

İNCELEME VE GEREKÇE : Türk Ulusu adına Yargı yetkisini kullanan Uyuşmazlı- Mahkemesi Hukuk Bölümü; Servet Tüzün'ün Başkanlığı'nda, Şerafettin Seyhun, Çetin Aşçıoğ- lu, Erol Çırakman, Özdemir Akyüz, İlhan Köseoğlu ve Abdullah Demir'in katılmaları ile yap- tığı, 23-3-1987 günlü toplantıda, geçici rapor tör Danıştay Tetkik Hakimi M. İlhan Dinç' in raporu ile dosyadaki belgeler Cumhuriyet Başsavcılığı'nın 21-12-1986 günlü, TM-815 sayılı ve Danıştay Başsavcılığı'nın 6-11-1986 günlü, 1986/51 sayılı ve davada idari yar- gerinin görevli olduğu yolundaki yazılı düşünceleri okunduktan; toplantıya, Cumhuriyet Başsavcısı yerine katılan Yardımcı Bekir Mavioğlu ile Danıştay Başsavcısı yerine kati- lan Savcı Tahsin Yağmurlu'nun yazılı düşünceleri doğrultusundaki sözlü açıklamaları dinlendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü.

Dava; davalı idarece mezarlık yeri için kamulaştırılan taşınmazın kamulaş- tırma işlemleri kesinleşmeden ve bu işlemle ilgili olarak adli ve idari yargı yerleri ne açılan davaların sonuçlanması beklenmeden, bu taşınmazda hafriyat yapılmak suretiyl- ekili mahsule verildiği iddia olunan zararın tazminine ilişkin olup, görev uyuşmazlığı bu davanın adli veya idari yargı yerlerinden hangisinde görüleceği hususundan kaynak- lanmaktadır.

Davacı; zararın yukarıda belirtildiği üzere kamulaştırma işlemi tamamlanma- dan ve bu işlemle ilgili olarak adli ve idari yargı yerlerinde açılan davaların sonuç-

larması beklenmeden, davalı idarenin bu taşınmazda giriştiği faaliyetler sonucu ekili mahsulün tahrip edilmesinden ileri geldiğini öne sürdüğüne göre, öncelikle zarara yol açan eylemin idarenin haksız bir eylemi (haksız fiil) mi, yoksa idare hukuku yönünden (hizmet kusuru veya objektif) sorumluluğunu gerektirecek bir idari eylem mi olduğu hususlarının belirlenmesi gerekir. Bu belirlemeyi yapabilmek için evvelâ anılan eylemin, kamulaştırmanın tüm evreleri tamamlanıp, kamulaştırılan taşınmazın mülkiyetinin idareye geçmesinden önce mi, yoksa sonra mı yapıldığı araştırılmalıdır. Böylece; eylem taşınmazın mülkiyeti idareye geçmeden önce gerçekleşmiş ise, bunun mülkiyet hakkına tecavüz ve birticce haksız fiil olduğu sonucuna ulaşılarak özel hukuk hükümlerine göre, bu eylem sonucu uğranan zararın tazmini gerekip gerekmediği ve buna ilişkin davanın anılan hükümleri uygulayacak adli yargı yerinin görevine girmediği, aksi taktirde davada idari yargı yerini görevli olduğu hususları belirlenebilecektir.

İncelenen dosya içeriğinden ve 8-12-1986 günlü, 1986/51 sayılı, keza 16-2-1986 günlü, 1986/51 sayılı ara kararı ile istenen belgelerin incelenmesinden, davacının da hissedarı olduğu Adana ili Buruk Köyünde kâin 1014 parsel sayılı taşınmazın mezarlık yeri olmak üzere davalı idarece 29-5-1982 günlü, 9378 sayılı kararla kamulaştırıldığı, bu kararın davacıya 2-3-1984 gününde, tebliğ edildiği, bu karara karşı idari yargı yerinde iptal davası açıldığı ve davanın Adana İdare Mahkemesi'nce 24-1-1985 günlü, 1983/590, 1985/45 sayılı kararla reddedildiği, bu kararın temyizi isteminin Danıştay 6. Dairesi'nce 7-10-1985 günlü, 1985/570-1182 sayılı kararla keza, karar düzeltme isteminin de aynı dairenin 13-3-1986 günlü, 1985/1047, 1986/265 sayılı kararı ile reddolunduğu, öte yandan anılan taşınmaza acele el koyma durumunda olan idarenin anılan taşınmazın durumunun tespiti ve taşınmazın adına tescilli istemiyle adli yargı yerinde 2942 Sayılı Kanun'un 16. maddesine göre tescil davası açtığı, Adana 5. Asliye Hukuk Mahkemesi'nce verilen ve kesinleşen 13-10-1986 günlü, 1985/133-860 sayılı kararla, anılan taşınmazın idare adına tesciline karar verildiği, oysa gerek adli, gerek idari yargı yerinde açılan bu davaların kesin olarak sonuçlanmasından önce davalı idarenin kamulaştırdığı taşınmazda bir takım faaliyetlere giriştiği ve bu sırada taşınmazda ekili bulunan mahsulü, 16-1-1986 gününde mahkeme kararı ile yaptırılan tespit sonucu düzenlenen bilirkişi raporuna göre 6-1-1986 gününde, tahrip ettiği anlaşılmaktadır.

Bu belirlemelere göre, dava konusu zarara yol açan eylemin; idari yargıda kamulaştırma kararının iptali istemiyle açılan dava sonunda verilen temyiz ve karar düzeltme aşamalarından da geçmek suretiyle kesinleşen karardan önce, keza adli yargı yerinde açılan 2942 Sayılı Yasa'nın 16. maddesine göre tescil istemini içeren davanın sonunda verilen kararın kesinleşmesinden önce 6-1-1986 tarihinde gerçekleştirildiği ortadadır.

Durum böyle olunca, konunun 2942 Sayılı Yasa'nın 25. maddesi, keza aynı yasa'nın 16. maddelerine göre değerlendirilmesi icap etmektedir.

2942 Sayılı Kanun'un 25. maddesi "... mülkiyetin idareye geçmesi; bu kanundaki özel hükümler dışında kamulaştırma işleminin idari yargı yerinde kesinleşmesi ile olur. " hükmünü taşımaktadır. Maddeden anlaşıldığına göre, kamulaştırılan bir taşınmazın mülkiyetinin idareye geçmesi, kamulaştırma işleminin idari yargı yerinden kesinleşmesi ile ya-

ni,kamulaştırma kararının iptali istemiyle açılan davanın idari yargı yerlerinde kesinleşen bir kararla sonuçlandırılması ile mümkün olabilmektedir.Durum böyle olunca,kamulaştırma işleminin idari yargı yerinden kesinleşmesi,bu işleme karşı açılan dava sonunda verilen kararın,karar düzeltme isteminin reddedildiği 13-3-1986 gününde gerçekleşmiştir.Oysa idarenin eylemi,yukarıda belirtildiği gibi 6-1-1986 tarihinde,yani mülkiyetin idareye geçmesinden önce vaki olmuştur.

Öte yandan; 2942 Sayılı Kanun'un acele işlerde elkoymaya ilişkin 16.madde sine göre,bir taşınmaza hâsın elkoyma durumunda olan idarenin bir tescil davası açması ve taşınmazı adına tescil ettirdikten sonra kamulaştırılan o taşınmazda tasarrufla bulunabilmesi mümkün olabilmektedir.İdarenin alacağı acele el koyma kararı,takdiri mahiyette bir idari işlemdir.Bu işlemin yürütülebilmesi yani malikin zilyetliğinin kaldırılarak idare tarafından taşınmaza eylemli olarak elkonulabilmesi için adli yargının da bu hususta bir karar vermesi zorunludur.Buradaki idari karar tek başına yürütme niteliği bulunmadığından eksik (nakıs) bir idari işlemdir.İdare,adliye mahkemesinin tescil kararı bulunmadan istimlak ettiği taşınmaza ve yalnız acele el koyma kararına dayanarak el koyamaz.(S.Sami Onar.İdare Hukukunun Umumi Esasları C:III,Sh:1537). O halde;16.maddeye göre açılan dava sonunda bir taşınmazın idare adına tesciline karar verilmesi üzerine,o taşınmazın mülkiyeti idareye geçmekte ve bundan sonra idarenin malikin zilyetliğine müdahale hakkı doğmaktadır.

Dava konusu olayda; davalı idare,istimlak kararı kesinleşmeden ve 16.maddeye uygun olarak acele el koyma ve tescil kararı almadan davacının taşınmazına (6-1-1986 gününde) el koyarak hafriyat yapmak suretiyle,buğday mahsulüne zarar vermiştir.Acele el koyma ve adli yargıdan tescil kararı daha sonra (13-10-1986 günü) alınmıştır.Bu gerçekleşme biçimine göre,dava konusu zarara yol açan eylem,idare hukuku kurallarına tabi olamayacağından,idari yargının görevine giren ve onun inceleyeceği bir hukuki durum (hizmet kusuru) söz konusu olamaz.İdareye izafe ve isnat edilebilecek bir nitelikte olsa bile özel hukuk hükümlerine tabi bir haksız eylem vardır.Bu nitelikteki uyumsuzlıklardan doğan davaların görülmesi de adli yargı yerine aittir. (Onar age C:1, Sh:328, vd.cilt:III, Sh:1676)

Bu nedenlerle,davanın adli yargı yerinde görülmesine ve Adana 1.Sulh Hukuk Mahkemesi'nin 9-4-1986 günlü,1986/159-514 sayılı görevsizlik kararının kaldırılmasına karar verilmelidir.

Bu görüşe Üyelerden Erol Çırakman ve Uzman Akyüz katılmamışlardır.

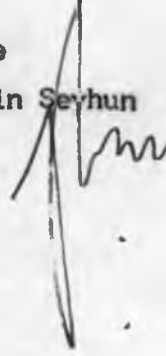
...../.....

SONUÇ : Anlaşmazlığın, niteliğine göre adli yargı yerinde çözülmesi gerektiğine, bu nedenle, Adana 1. Sulh Hukuk Mahkemesi'nin 9-4-1986 günlü, 1986/159-514 sayılı görevsizlik kararının kaldırılmasına, üyelerden Erol Çırakman ve Uzdem Akyüz'ün karşı oyları ve oyçokluğuyla, 23-3-1987 gününde kesin olarak karar verildi.

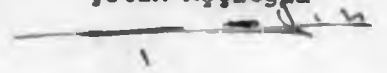
Başkan
Servet Tüzün

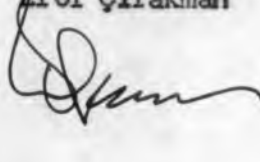
Üye
Şerafettin Seyhun

Üye
Çetin Aşçıoğlu

Üye
Erol Çırakman

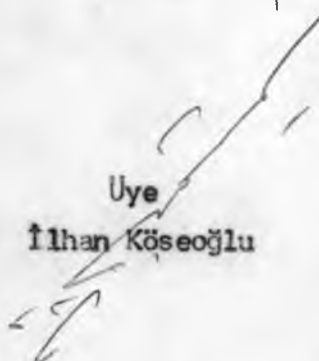
Üye
Uzdem Akyüz

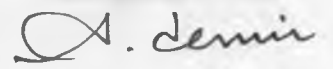
Bu kararın Resmî gazete'de yayımı uygundur.

Başkan

Üye
İlhan Köseoğlu

Üye
Abdullah Demir

T.C.

UYUŞMAZLIK MAHKEMESİ

CEZA BÖLÜMÜ

ESAS NO : 1986/51

KARAR NO : 1987/9

KARŞI OY YAZISI

İdarece kamulaştırılan arazide, kamulaştırma işlemi hakkında açılan davanın reddi yolundaki idare mahkemesi kararı kesin hüküm haline gelmeden hafriyet yapılarak, davacıya ait ekili mahsule verilen zararın tazmini istemi, uyumsuzluğun esas konusunu teşkil etmektedir. Sözü edilen gayrimenkulün usulüne uygun şekilde kamulaştırılmasına karar verildiği ve bunun ilgililerine tebliğ edildiği konusunda uyumsuzluk bulunmamaktadır.

Kamulaştırma işleminin, kamu idaresinin bir organı tarafından idareye ha bir yetki kullanılarak tesis edildiğinde ve bu haliyle bir idarî işlem olduğunda kuşku yoktur. 2577 sayılı İdarî Yargılama Usulü Kanunu'nun 2. maddesinde, "idarî eylem ve işlemlerden dolayı hakları muhtel olanlar tarafından açılacak tam yargı davaları" idarî dava türleri arasında sayılmış; 2576 sayılı Kanun'un 5. maddesiyle de bu tür davaların idarî mahkemeler ile Danıştay'ın görevinde olduğu belirtilmiştir. Bir idarî işlemin hukuka aykırı veya hatalı biçimde uygulanması suretiyle doğan zararların tazmini dileğiyle açılan davalar da tam yargı davası niteliğindedir ve idarî yargı yerlerinin görevi dahilindedir. Nitekim 2577 sayılı Kanun'un 1. maddesinde, ilgililerin bir işlemin icrası sebebiyle doğan zararlardan dolayı icra tarihinden itibaren dava açma süresi içinde tam yargı davası açabilecekleri ifade edilmek suretiyle, bu davaların idarî davalardan sayıldığı açıkça belirtilmiştir.

Kamulaştırma işlemi hakkındaki mahkeme kararının kesin hüküm haline gelmeden idarenin kamulaştırılan araziye müdahale edip edemeyeceği, görev uyumsuzluğuna konu olan davanın esasını teşkil eder. Bu, görevli yargı yerinin tayininde incelenmesi ve karara esas alınması gereken bir husus değildir. Kamulaştırma işleminin usul ve hukuka aykırı şekilde icra edilip edilmediği ve bu nedenle tazmin gereken bir zararın doğup doğmadığı hususunun tesbiti ise, yukarıda açıklanan nedenlerle idarî yargı yerine ait olmak gerekir.

Bu nedenle, Adana İdare Mahkemesi'nin görevsizlik kararının kaldırılması gerektiği görüşü ile karara karşıyız.

Uye

Erol Çirakman

Uye

Uzdem Akyüz

UYUŞMAZLIK MAHKEMESİ

HUKUK BÖLÜMÜ

ESAS NO : 1986/51

KARAR NO : 1987/9

KARŞI OY YAZISI

İdarece kamulaştırılan arazide, kamulaştırma işlemi hakkında açılan davanın reddi yolundaki idare mahkemesi kararı kesin hüküm haline gelmeden hafriyat yapılarak, davacıya ait ekili mahsule verilen zararın tazmini istemi, uyuşmazlığın esas konusunu teşkil etmektedir. Sözü edilen gayrimenkulün usulüne uygun şekilde kamulaştırılmasına karar verildiği ve bunun ilgililerine tebliğ edildiği konusunda uyuşmazlık bulunmamaktadır.

Kamulaştırma işleminin, kamu idaresinin bir organı tarafından idareye has bir yetki kullanılarak tesis edildiğinde ve bu haliyle bir idari işlem olduğunda kuşku yoktur. 2577 Sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 2. maddesinde, " idari eylem ve işlemlerden dolayı hakları muhtel olanlar tarafından açılacak tam yargı davaları" idari davaların türleri arasında sayılmış; 2576 Sayılı Kanun'un 5. maddesiyle de bu tür davaların idari Mahkemeler ile Danıştay'ın görevinde olduğu belirtilmiştir. Bir idari işlemin hukuka aykırı veya hatalı biçimde uygulanması suretiyle doğacak zararların tazmini dileğiyle açılan davalar da tam yargı davası niteliğindedir ve idari yargı yerlerinin görevi dahilindedir. Nitekim 2577 Sayılı Kanun'un 12. maddesinde, ilgililerin bir işlemin icrası sebebiyle doğan zararlardan dolayı icra tarihinden itibaren dava açma süresi içinde tam yargı davası açabilecekleri ifade edilmek suretiyle, bu davaların idari davalardan sayıldığı açıkça belirtilmiştir.

Kamulaştırma işlemi hakkındaki mahkeme kararının kesin hüküm haline gelmeden idarenin kamulaştırılan araziye müdahale edip edemeyeceği, görev uyuşmazlığına konu olan davanın esasını teşkil eder. Bu, görevli yargı yerinin tayininde incelenmesi ve karara alınması esas olması gereken bir husus değildir. Olayda kamulaştırma kararının yok sayılmasını gerektirecek bir sebep de bulunmamaktadır.

Nitekim idare mahkemesi ve Danıştay bu işlemle ilgili açılan davayı bu sebepten değil, esas yönünden reddetmiştir. Böylece yoksul bir yana, işlemin iptalini gerektirir hukuka aykırı bir yönün bulunmadığı da sabit olmuştur. Bu işlemin usul ve hukuka

aykırı şekilde icra edilip edilmediği ve bu nedenle tazmini gereken bir zararın doğup doğmadığı hususunun tespiti ise, yukarıda açıklanan nedenlerle idari yargı yerine ait olmak gerekir.

Bu nedenle, Adana İdare Mahkemesi'nin görevsizlik kararının kaldırılması gerektiği görüşü ile karara karşıyız.

Üye

Erol Çırakman

Üye

Uzdem Akyüz

S.Y.

ni,kamulaştırma kararının iptali istemiyle açılan davanın idari yargı yerlerinde kesinleşen bir kararla sonuçlandırılması ile mümkün olabilmektedir.Durum böyle olunca, kamulaştırma işleminin idari yargı yerinden kesinleşmesi,bu işleme karşı açılan dava sonunda verilen kararın,karar düzeltme isteminin reddedildiği 13-3-1986 gününde gerçekleşmiştir.Oysa idarenin eylemi,yukarıda belirtildiği gibi 6-1-1986 tarihinde, yani mülkiyetin idareye geçmesinden önce vaki olmuştur.

Öte yandan; 2942 Sayılı Kanun'un acele işlerde elkoymaya ilişkin 16.madde-sine göre,bir taşınmaza hemen elkoyma durumunda olan idarenin bir tescil davası açması ve taşınmazı adına tescil ettirdikten sonra kamulaştırılan o taşınmazda tasarrufta bulunabilmesi mümkün olabilmektedir.İdarenin alacağı acele el koyma kararı,takdiri mahiyette bir idari işlemdir.Bu işlemin yürütülebilmesi yani malikin zilyetliğinin kaldırılarak idare tarafından taşınmaza eylemli olarak elkonulabilmesi için adli yargı da bu hususta bir karar vermesi zorunludur.Buradaki idari karar tek başına yürütme niteliği bulunmadığından eksik (nakıs) bir idari işlemdir.İdare, adliye mahkemesinin tescil kararı bulunmadan istimplâk ettiği taşınmaza ve yalnız acele el koyma kararına dayanarak el koyamaz.(S.Sami Onar.İdare Hukukunun Umumi Esasları C:111,Sh:1537).O halde 16.maddeye göre açılan dava sonunda bir taşınmazın idare adına tesciline karar verilmesi üzerine,o taşınmazın mülkiyeti idareye geçmekte ve bundan sonra idarenin malikin zilyetliğine müdahale hakkı doğmaktadır.

Dava konusu olayda; davalı idare,istimplâk kararı kesinleşmeden ve 16.maddeye uygun olarak acele el koyma ve tescil kararı almadan davacının taşınmazına (6-1-1986 gününde) el koyarak, buğday mahsülüne zarar vermiştir. Acele el koyma ve adli yarıdan tescil kararı daha sonra (13-10-1986 günü) alınmıştır.Bu gerçekleşme biçimine göre,idarenin bu işlemi (eylem),şekil unsuru bakımından yokluk sonucunu doğuracak derece ağır ve açık sakat bir işlemdir.Yok hükmünde olan bir işlemden fiil dejenere olarak idari karakterini kaybeder.Bu gibi durumlar, idare hukuku kurallarına tabi olamayacağından, idari yargının görevine giren ve onun inceleyeceği bir hukuki durum(hizmet kusuru)söz konusu olamaz.İdareye izafe ve isnat edilebilecek bir nitelikte olsa bile özel hukuk hükümlerine tabi bir haksız eylem vardır.Bu nitelikteki uyuşmazlıklardan doğan davaların görülmesi de adli yargı yerine aittir.(Onar age C:1, Sh:328, vd.cilt: III, SH:1676).

Bu nedenlerle,davanın adli yargı yerinde görülmesine ve Adana 1.Sulh Hukuk Mahkemesi'nin 9-4-1986 günlü,1986/159-514 sayılı görevsizlik kararının kaldırılmasına karar verilmelidir.

Bu görüşe üyelerden Erol Çırakman ve Uzdem Akyüz katılmamışlardır.

...../.....

zarara zilyetlik
dava konusu işlem,
(harşiyat yapmak suretiyle)

ni, kamulaştırma kararının iptali istemiyle açılan davanın idari yargı yerlerinde kesinleşen bir kararla sonuçlandırılması ile mümkün olabilmektedir. Durum böyle olunca, kamulaştırma işleminin idari yargı yerinden kesinleşmesi, bu işleme karşı açılan dava sonunda verilen kararın, karar düzeltme isteminin reddedildiği 13-3-1986 gününde gerçekleşmiştir. Oysa idarenin eylemi, yukarıda belirtildiği gibi 6-1-1986 tarihinde, yan mülkiyetin idareye geçmesinden önce vaki olmuştur.

Öte yandan; 2942 Sayılı Kanun'un acele işlerde elkoymaya ilişkin 16. maddesine göre, bir taşınmaza hemen elkoyma durumunda olan idarenin bir tescil davası açması ve taşınmazı adına tescil ettirdikten sonra kamulaştırılan o taşınmazda tasarrufla bulunabilmesi mümkün olabilmektedir. İdarenin alacağı acele el koyma kararı, takdiri mahiyette bir idari işlemdir. Bu işlemin yürütülebilmesi yani malikin zilyetliğinin kaldırılarak idare tarafından taşınmaza eylemli olarak elkonulabilmesi için adli yargı da bu hususta bir karar vermesi zorunludur. Buradaki idari karar tek başına yürütme niteliği bulunmadığından eksik (nakıs) bir idari işlemdir. İdare, adliye mahkemesinin tescil kararı bulunmadan istimlak ettiği taşınmaza ve yalnız acele el koyma kararına dayanarak el koyamaz. (S. Sami Onar, İdare Hukukunun Umumi Esasları C:11, Sh:1537). O halde 16. maddeye göre açılan dava sonunda bir taşınmazın idare adına tesciline karar verilmesi üzerine, o taşınmazın mülkiyeti idareye geçmekte ve bundan sonra idarenin malikin zilyetliğine müdahale hakkı doğmaktadır.

Dava konusu olayda; davalı idare, istimlak kararı kesinleşmeden ve 16. maddede uygun olarak acele el koyma ve tescil kararı almadan davacının taşınmazına (6-1-1986 gününde) el koyarak buğday mahsulüne zarar vermiştir. Acele el koyma ve adli yargıdan tescil kararı daha sonra (13-10-1986 günü) alınmıştır. Bu gerçekleşme biçimine göre, idarenin bu işlemi (eylem), şekil unsuru bakımından yokluk sonucunu doğuracak derece ağır ve açık sakat bir işlemdir. Yok hükmünde olan bir işlemden, fiil dejenere olarak idari karakterini kaybeder. Bu gibi durumlar, idare hukuku kurallarına tabi olamayacağından, idari yargının görevine giren ve onun inceleyeceği bir hukuki durum (nizmet kusuru) söz konusu olamaz. İdareye izafe ve isnat edilebilecek bir nitelikte olsa bile özel hukuk hükümlerine tabi bir haksız eylem vardır. Bu nitelikteki uyumsuzlıklardan doğan davaların görülmesi de adli yargı yerine aittir. (Onar age C:1, Sh:328, vd. cilt: III, Sh:1676).

Bu nedenlerle, davanın adli yargı yerinde görülmesine ve Adana 1. Sulh Hukuk Mahkemesi'nin 9-4-1986 günlü, 1986/159-514 sayılı görevsizlik kararının kaldırılmasına karar verilmelidir.

Bu görüşe üyelerden Erol Çırakman ve Uzman Akyüz katılmamışlardır.

...../.....

T.C.

DANIŞTAY

Dördüncü Daire

Esas No:

Karar No:

AZLIK OYU : İdarece kamulaştırılan arazide kamulaştırma işlemi hakkında açılan davanın reddi yolundaki İdare Mahkemesi kararı kesin hüküm haline gelmeden hafriyat yapılarak, davacıya ait ekili mahsule verilen zararın tazmini istemi, uyuşmazlığın esas konusunu teşkil etmektedir. Sözü edilen gayrimenkulün usulüne uygun şekilde kamulaştırılmasına karar verildiği ve bunun ilgililerine tebliğ edildiği konusunda uyuşmazlık bulunmamaktadır.

Kamulaştırma işleminin, kamu idaresinin bir organı tarafından idareye ~~has~~ bir yetki kullanılarak tesis edildiğinde ve bu ~~Maliye~~ haliyle bir idari işlem olduğunda kuşku yoktur. 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanununun 2 nci maddesinde, "İdari eylem ve işlemlerden dolayı hakları muhtel olanlar tarafından açılacak tam yargı davaları" idari dava türleri arasında sayılmış; 2576 sayılı Kanunun 5 nci maddesiyle de bu tür davaların idari Mahkemeler ile Danıştayın görevinde olduğu belirtilmiştir. Bir idari işlemin hukuka aykırı veya hatalı biçimde uygulanması suretiyle doğacak zararların tazmini dileğiyle açılan davalar da tam yargı davası niteliğindedir ve idari yargı yerlerinin görevi dahilindedir. Nitekim 2577 sayılı Kanunun 12 nci maddesinde, ilgililerin bir işlemin icrası sebebiyle doğan zararlardan dolayı icra tarihinden itibaren dava açma süresi içinde tam yargı davası açabilecekleri ifade edilmek suretiyle, bu davaların idari davalardan sayıldığı açıkça belirtilmiştir.

Kamulaştırma ^{işlemi} ~~kararı~~ hakkındaki mahkeme kararının kesin hüküm haline gelmeden İdarenin kamulaştırılan araziye müdahale edip edemeyeceği, görev uyuşmazlığına konu olan davanın esasını teşkil eder. ~~ve~~ Bu ~~davada~~ görevli yargı yerinin tayininde

.../...

T.C.

DANIŞTAY

Dördüncü Daire

Esas No:

-2-

Karar No:

incelenmesi ^{ve karara esas alınması} gereken bir husus değildir. Olayda kamulaştırma kararının yok sayılmasını gerektirecek bir sebep de bulunmamaktadır.

Nitekim İdare Mahkemesi ve Danıştay bu işlem aleyhine açılan davayı bu sebepten değil esas yönünden reddetmiştir. Böylece işlemin yokluğu bir yana, ^{işlemin} iptalinin gerektirir hukuka aykırı bir yönünde ^{da} bulunmadığı ^{olarak} sabit olmuştur. Bu işlemin usul ve hukuka aykırı şekilde icra edilip edilmediği ve bu nedenle tazmini gereken bir zararın doğup doğmadığı hususunun tesbiti ise yukarıda açıklanan nedenlerle idari yargı yerine ait olmak gerekir.

Bu nedenle, Adana İdare Mahkemesinin görevsizlik kararının kaldırılması gerektiği görüşüyle karara karşıyız.

Üye

Erol Çırakman

Üye

Uzdem Akyüz